

פעילות להסדרת שבילים
בשמורת טבע נחל פולג,
בית ספר ויצמן, בית יהושע
תוכנית "ידיד החולות",
צילום: נעה רגב אופק

פרק ה' נשמור על הים וחופיו

לחשוב בכובד חוף

אנחנו רוצים לפתח את החוף. אנחנו רוצים לבנות בו חופי רחצה, בתי מלון, פארק שעשועים, מפעלים, תחנות חשמל ועוד ועוד... כל אלה ישרתו אותנו וישפרו את איכות החיים שלנו. אבל...

- מה יקרה לדיירי החוף הרבים שהכרנו?
- מה יקרה לנו שאנחנו אוהבים כל כך?
- האם אנחנו חושבים על כל אלה?
- האם נמצא את הדרך הטובה ביותר לפתח את החוף וגם לשמור עליו? האם נשכיל לפתח אחריות סביבתית?

מפליגים במחשבות

חשבו במהלך לימוד הפרק על רעיונות: כיצד אפשר בכל זאת להשתמש בים ובחופו בלי לפגוע בהם, באיכות הסביבה ובאיכות החיים שלנו? אל תעצרו את ספינת המחשבות שלכם, והציעו רעיונות גם אם נראה לכם שהם אינם ניתנים לביצוע או שהם "לא הגיוניים". זכרו: הרעיונות הבדיוניים של היום הם הפתרונות של המחר.

משימה: דברים שמזהמים ופוגעים בחוף הים

1. אילו דברים שאתם מכירים מזהמים ופוגעים בחופי ארצנו?
2. האם כשביקרתם בעבר בחוף הים נתקלתם בסימני פגיעה שהאדם גרם?
 - א. תארו את המקרה.
 - ב. כיצד הרגשתם?
3. הישבו על מקרה דמיוני ובו חוף שנפגע בגלל פעילות האדם.
 - התייחסו לנקודות, כגון:
 - א. מה גרם לפגיעה?
 - ב. מי אחראי לפגיעה?
 - ג. איך נראה החוף לאחר הפגיעה?
 - ד. מי או מה, לדעתכם, מושפע מהפגיעה?
 - ה. איך אתם מרגישים עכשיו כאשר אתם מדמיינים חוף שהאדם פגע בו?
 - ו. תארו חוף כזה בציור, בשיר או בכל דרך אחרת שתמצאו.
4. בקרו באתר האינטרנט "סבבה" של המשרד להגנת הסביבה בערך "**חופים**". כתובת האתר היא: <http://sababa.sviva.gov.il/beaches>
 - א. לאחר שנכנסתם אל דפדפן האינטרנט, הקלידו את הכתובת במקום המתאים והיכנסו לאתר.
 - ב. הקישו על הערך "**הפגיעה בחופים**". יופיעו שני ערכים נוספים:
 - "מי עושה סוף לחוף?" ו"של מי החוף הזה?"
 - ג. הקישו על הערך "**מי עושה סוף לחוף?**" וכתבו אילו נזקים גורם האדם לחוף.
 - ד. הקישו על הערך "**של מי החוף הזה?**" וקראו שם את הצעת החוק של המשרד להגנת הסביבה. הביעו את דעתכם באמצעות הצבעה במקום המתאים.

אני את
על האינטרנט!

5. במשחק התפזורת שלפניכם מסתתרים שימונה מפגעים המאיימים על הים וחופו. זהו אותם ורשמו אותם במחברת. אתם יכולים לחפש בכל הכיוונים, גם באלכסון. צלמו את הטבלה במכונת צילום וסמנו עליה את המילים שזיהיתם. **אין לסמן בספר!**

ת	ש	ש	א	ר	ר	ט	פ	נ	ב	מ	ו	ה	י	ז
ז	ג	ג	ח	ו	מ	ר	י	ה	ד	ב	ר	ה	ע	י
י	ה	ד	ו	ל	ש	ר	ד	ע	צ	ק	א	ר	ס	ט
ה	א	ע	מ	מ	נ	פ	ש	ד	ל	ו	פ	ו	ח	ו
ו	ע	א	ר	ר	ט	ר	ט	ב	ס	ס	ע	י	ט	ס
מ	ר	ל	י	ת	צ	י	צ	ע	ו	ע	י	ז	מ	ש
ב	ת	מ	ד	ד	ס	ט	פ	ל	כ	ל	י	צ	י	א
ח	ב	ז	ש	ר	ה	ר	ת	א	ג	ד	ה	ש	ש	י
י	ש	ג	ן	ז	מ	ה	מ	י	ל	ו	ס	פ	פ	ה
י	ע	ד	נ	פ	י	ח	מ	ב	ד	ל	ו	ק	כ	ס
ד	מ	י	מ	ג	נ	י	ב	ת	ח	ו	ל	ש	י	ז
ק	ד	כ	י	ע	ו	ט	ה	ב	נ	ש	ק	ר	מ	ח
י	ט	פ	נ	ק	ו	ג	ע	ל	ת	צ	ב	ד	ג	ק
מ	ש	ד	ז	י	ה	ו	מ	ב	מ	ת	כ	ו	ת	ק
י	ט	ל	ת	פ	ו	א	ק	ר	כ	ע	י	ב	ד	ש

מחסן מילים: זיהום במתכות, זיהום בחיידקים, גניבת חול, פסולת, מי שפכים, חומרי דשן, חומרי הדברה, זיהום בנפט

החוף - מה מותר בו ומה אסור

במהלך השנים נבנו לאורך חופי ישראל מרינות (מעגנות), נמלים, מזחים, שוברי גלים, רציפים, בריכות מי קירור לתחנות חשמל, בתי מלון ובתי מגורים. כל אלה פגעו קשות בסביבת הים ובחופו: נפגעו סביבות חיים, נהרסו רכסי כורכר, נגנבו חולות והצטברה פסולת רבה. חלק מהבנייה הזאת חשובה לנו ואי אפשר להימנע ממנה. אך עם זאת צריך להביא בחשבון גם את צורכי הסביבה.

קוד התנהגות אישי:
אני לסביבה והיא לי

כתבו רעיונות...

בחרו מתוך רשימת הנזקים שגיליתם באתר האינטרנט ובתפזורת מפגע אחד שלדעתכם תוכלו לפעול לצמצומו. על מה אתם לוקחים אחריות? למשל, לדווח למשרד להגנת הסביבה על שפכים הזורמים לים.

מה צריך לעשות, אם כן, כדי לשמור על הים ועל החוף?

חוקים

כדי להגן על סביבת הים וחופו מפני פגיעה וכדי לשמור על סביבה ייחודית זו לתועלת ולהנאה שלנו, נחקקו בישראל כמה חוקים. המטרה של החוקים האלה היא להסביר מה מותר ומה אסור לעשות בסביבת הים וחופו. הנה דוגמאות לחוקים כאלה:

- בשנת 1983 נחקק חוק האוסר על **בנייה** של בתי מגורים עד למרחק של 100 מטרים מקו החוף.
- בשנת 1984 נחקק חוק האוסר על **השלכת פסולת** בחוף.
- בשנת 1990 נחקק חוק האוסר על **זיהום הים בשפכים** ובפסולת כימית שמקורה במפעלי תעשייה.
- בשנת 1997 נחקק חוק איסור נהיגה ברכב בחוף הים.
- בשנת 2004 נחקק חוק האוסר על **בנייה** מכל סוג במרחק של 300 מטרים מקו החוף.
- בשנת 2005 נחקק חוק ערכי טבע מוגנים.

אמנות

האם כדי להגן על סביבת **"הים וחופו"** מספיק לחוקק חוקים רק במדינת ישראל? ודאי שלא! הים התיכון משותף לכל המדינות השוכנות לחופו. זיהום הנפלט לים בחוף של מדינה אחת יכול להגיע עם זרם המים לחופים של מדינה אחרת ולזהם אותם.

מתוך רצון לשמור על הים התיכון מפגיעה, בשנת 1976 חתמו בברצלונה שבספרד על הסכם בין המדינות המקיפות את הים התיכון. להסכם זה קוראים **"אמנת ברצלונה"**.

המדינות הסכימו ביניהן על החוקים הבאים:

- למנוע את זיהום הים **מפסולת** שמשליכים אניות וכלי טיס.
- להגן על **בעלי-חיים ימיים** הנמצאים בסכנת הכחדה בגלל פגיעה בים ובחופיו.
- למנוע את זיהום הים התיכון כתוצאה מפעולות **קידוח** בקרקעית הים וחיפוש אחר **נפט וגז**.
- לחייב את המדינות לשתף פעולה במקרים שבהם יש **דליפת (נזילת) שמנים** וחומרים מסוכנים לים.
- למנוע את זיהום הים כתוצאה **מהזרמת שפכים** מהיבשה.

חילים בשפת הים מושגים וביטויים

אמנה

אמנה היא **הסכם** בין שותפים שיש להם עניין משותף. השותפים להסכם מנסחים את ההחלטות במסמך הנקרא **"כתב אמנה"**. אמנה יכולה להתקיים בין שני אנשים, בין חברי קבוצה, בין בתי-ספר, בין מפעלים אזוריים, בין ערים וגם בין מדינות (כמו **"אמנת ברצלונה"**). כתב האמנה מחייב את השותפים להסכם: השותפים חותמים על כתב האמנה, ובכך הם מתחייבים לקיים את ההחלטות שהסכימו עליהן. מי שמפר (לא מקיים) את האמנה צפוי לעונשים ולקנסות בהתאם למה שנקבע בעת ניסוח ההסכם.

משימה: חוקים ואמנות למען שמירה על סביבת החיים של "הים וחופו"

1. קראו את ארבעת החוקים שנחקקו בישראל להגנה על סביבת החיים של "הים וחופו" (בעמוד הקודם). שימו לב למילים המודגשות בחוקים. הכינו טבלה והשלימו בה את המידע:

חוקים לשמירה על סביבת הים וחופו

מה יקרה לחוף אם לא ישמרו על החוק?	סוג הפגיעה שעליה מדבר החוק	השנה בה נחקק החוק
	דוגמה	

2. שערו: מי יכול להיפגע אם לא יצייתו לחוקים? הביאו דוגמה.

3. קראו בעמוד הקודם את "אמנת ברצלונה" והשיבו:

- מי שותף ל"אמנת ברצלונה"?
- מה המטרה של "אמנת ברצלונה"?
- חזרו למשימה "פסולת בחוף החולי" שאותה ביצעתם בסיוור לחוף החולי (בעמודים 48-49). אילו סוגי פסולת שמצאתם בחוף מצדיקים את קיומה של "אמנת ברצלונה"?
- מה משותף לכל המילים המודגשות בחוקים שב"אמנת ברצלונה"?

לא ניתן לחוף להיות בר חלופי!

ולמרות כל זאת...

לצערנו, אנו קוראים בעיתונים כותרות כאלה:

**בגלל מי השפכים שמזרימים לים,
הרחצה בחוף אכזיב אסורה.**

**גניבת החולות בחופי הארץ ממשיכה.
קבלני בניין מתעשרים, אך החוף נשאר עני.**

**נפלטה גופת דולפין שהורעל אל חוף נהריה.
בניתוח שהתבצע בו נמצאו כמויות של חומרים מסוכנים.**

רצועת החוף בארץ הולכת ומצטמצמת משנה לשנה!

ולשמחתנו, גם כותרות כאלה:

**אגף "ים וחופים" של המשרד להגנת הסביבה סילק
את גושי הזפת שנפלטו לחוף באזור חדרה ועתלית.**

**חניכים של תנועות הנוער ונציגים מהמשרד להגנת הסביבה
השתתפו במבצע לניקי חוף אשדוד. עשרות שקיות פסולת נאספו.**

אם כך, מה אנחנו, "האזרחים הקטנים", יכולים לעשות?
 עלינו להימנע מללכלך את החוף ולמנוע מחברים וממשפחה ללכלך.
 ומה עוד? לא די בניסוח חוקים ואמנות! חשוב גם לכבד אותם. חשוב
 להטיל קנסות ועונשים על כל מי שלא מקיים את החוקים ואת האמנות.
 מי צריך לפקח על הציות לחוקים?

השר להגנת הסביבה ממנה מפקחים מיוחדים שנקראים "מפקחים
 למניעת זיהום הים". תפקידם הוא לפקח על קיום החוקים והאמנות
 ולדווח על מי שאינם מקיימים את החוק (ראו גם בעמוד הבא). גם
 פקחי רשות הטבע והגנים מבצעים פעולות פיקוח שונות. למשל, הם
 חוסמים שבילים לכניסת כלי רכב ומונעים פגיעה ביצורים חיים. גם
 אנחנו, הילדים, יכולים להיות "העיניים של הסביבה". אנחנו יכולים
 לשים לב לכל שינוי בסביבה, ולדווח על כל פגיעה שראינו. חובה עלינו
 לפעול בנחישות!

תלמידי בית ספר ויצמן,
 בית יהושע,
 תוכנית "ידיד החולות",
 צילום: נעה רגב אופק

**קוד התנהגות אישי:
אני לסביבה והיא לי**

על מי מוטלת האחריות לשמור על ניקיון הים וחופו? האם האחריות מוטלת על המדינה שמחוקקת את החוקים? או: עלינו מוטלת האחריות לעשות כל מה שביכולת שלנו כדי לשמור על החוף ועל ניקיונו!

שפכים מוזרמים לים, צילום: אילן מלסטר

זיהום דלק בנמל אשדוד, צילום: רני עמיר

עולים על הגלגל © דברים שחשוב לדעת

מפקחים למניעת זיהום ים

השר להגנת הסביבה ממנה מפקחי ים וחופים כ"מפקחים למניעת זיהום הים". המפקחים עורכים ביקורות בכלי שיט, בנמלים ובמעגנות, במסופי דלק ימיים ובמתקני תדלוק חופיים, במפעלי תעשייה ובמכוני טיהור לשפכים. כמו כן, הם עורכים סיורים לאורך החופים בכלי רכב ובכלי שיט.

למפקחים האלה יש סמכויות שהמשטרה העניקה להם. הם יכולים לערוך חקירות, חיפושים ואפילו מעצרים. כמו כן, הם בעלי סמכות לחקור ולגבות עדויות.

בין השנים 2001-2004 הגיעו לבתי המשפט 40 תביעות נגד אנשים ומוסדות שזיהמו את הים. ב-38 מתוך התביעות שהוגשו נמצאו אשמים בזיהום הים. על האשמים הטילו קנסות בסך כולל של יותר מחמישה מיליון שקלים.

משימה: אני לסביבה והיא לי

קוד התנהגות אישי

לאחר שקראתם על הבעיות והמפגעים השונים בחוף.

1. חברו קוד התנהגות אישי שייקרא "כיצד נשמור על החוף".
2. כללו בו דברים ש**מותר** לכם לעשות ודברים שא**סור** לכם לעשות בחוף.
3. הוסיפו ציורים ותלו אותם בפינה הכיתתית שלכם "הים וחופו".

קוד התנהגות חברתי

1. אחת הדרכים שבאמצעותן אנו יכולים לדווח על מפגע סביבתי היא באמצעות כתיבה של מכתב. לצורך כך, ערכו רשימה של מפגעים שראיתם בביקורכם בחוף, קראתם עליהם בעיתון או שמעתם עליהם ברדיו או בטלוויזיה.

2. כתבו מכתב שמטרתו להסביר כיצד המפגע הסביבתי משפיע על הים וחופו ולבקש מהאחראים על המפגע לפעול למען השמירה עליהם. לצורך ניסוח המכתב תוכלו להיעזר גם במה שלמדתם בפרק הקודם על החוף ודייריו. תוכלו להפנות את המכתב למפקחים למניעת זיהום הים או לגופים האחראים על המפגעים (מנהלי מפעל, רשויות עיר ועוד).

3. בדקו האם כללתם במכתב את הפרטים הבאים:

- א. פנייה מנומסת לנמען
- ב. תיאור המפגע
- ג. מהי השפעת המפגע על הסביבה?
- ד. מי עלול להיפגע?
- ה. מדוע חשוב לפעול למען השמירה של סביבת הים וחופו?

דוגמה למכתב אל הנהלת מפעל שמזהם את הים:

לנהלת המפעל שלום רב,
אנו תלמידי כיתה ד' 22 בית ספר...
חצינו לספרך אשה שמטריד אותנו מאוד. לאחרונה הצענו לקרוא בעיתון כי המפעל שלכם מזהם את הים בחומרי פסולת רבים. השבנו שאולי כדאי שנציר לכם כיצד אנחנו רואים את העניין...

למידע נוסף: ילדים פועלים
www.parks.org.il

ילדי בית ספר רימלט ובגין, רמת פולג נתניה, במבצע להעברת חבצלת החוף מאזור המיועד לבנייה אל שמורת טבע נחל פולג. תוכנית "ידיד החולות", צילום: אילת זינגר

חבצלת החוף,
צילום: רמי קליין

4. הקריאו בכיתה את המכתבים.
א. מה למדתם מהמכתבים שכתבו חבריכם?
ב. שפרו במידת הצורך את המכתבים שלכם.

5. שלחו את המכתבים והמתינו לתשובה. אם לא קיבלתם תשובה
כעבור שלושה שבועות, אל תהססו לשלוח תזכורת.
אסור לוותר! חשוב לפעול בנחישות!

6. את התשובות שקיבלתם תלו בפינה הכיתתית שלכם.

חוף מעשה במחשבה תחילה!

משימה: מה עוד אפשר ללמוד ולעשות?

חלק א. המקרה המצער של הטרקטורונים והצבים קראו את הסיפור הבא והשיבו על השאלות שבעמוד הבא.

כשנעשה הגיחה עם משפחתה אל החוף היא לא האמינה לאראה ציניה. על החוף היו סימני נטיעה של טרקטורונים. אתם יודעים, אתם מסלולים ארוכים וצאוקים שיוצרים הגלגלים בכיוונים שונים על החוף. נעשה התקרבה אל קו המים ובמרחק כמה מטרים מאנו ראתה דבר נורא. מה היה שמ בחוף שריגש אותה כל כך, וגרם לה לחשוב על מעשיו היהירים של האדם?

בחוף הלכן, הרק והחם, שסנוור אותה מעט צהרי היום, היה מנה הרוס ששיל טרקטורון חצה אותו. נעשה התקרבה אל המנה ולתדהמה שלה גילתה קן הטלה של צבים ובו ביצים שבורות ומאכזות. הביצים היו הרוסות ולא היה בהן סימן חיים. נעשה הנידה את ראשה בצער ודמעות זלגו מעיניה. היא הצטערה על כל הצבונים שצמדו לבקוץ מהביצים ונראסו בגלגלי הטרקטורון. אך לפתע הגיח ראש קטנטן של צבון מתוך אחת הביצים. הצבון היה חסר אונים ומראהו מעורר רחמים. נעשה הרימה את הביצה בקדינות כשהיא נחושה להציל את הצבון הקטנטן שבתוכה. אמה של נעשה התנדבה להסייע אותה אל המרכז להצלת צבים בחוף מכאורת. במרכז הם קיבלו בשמחה את הצבון שבקק טרם זמנו וטיפלו בו במסירות. אחת לכמה שבועות הגיחה נעשה לבקר אותו ואף החזיקה אותו בידיה. לאחר כמה חודשים החליטו להשיב את הצבון הקטן אל הים. נעשה הוזמנה וצפתה כיצד מחזירים אותו לאימו. כשהצב החל לשחות במים ידעה נעשה שהמשימה הושלמה. "אך מה יהיה בפעמים הבאות שהטרקטורונים ידירו על החוף?", שאלה נעשה את עצמה. "מה יהיה על ביצי הצבים ומחילות הסרטנים? האם גורלם המר כבר נגזר?"

ראי קליין

וואו! תראו איזה צבונים חמודים!

שאלות

1. מה קרה בחוף שריגש כל כך את נועה?
2. על איזה מעשה חסר אחריות מסופר בקטע?
3. איזה מעשה חשוב עשתה נועה?
4. איזו פעולה חשובה עושים במרכז להצלת צבי-ים שבמכמורת?
5. הציעו דרכי פעולה כדי למנוע מקרים כאלה בעתיד.
6. בקרו באתר האינטרנט שכתובתו <http://ichut.macam.ac.il/turtle.htm> וקראו על סכנות נוספות המאיימות על צבי הים בחוף.

חלק ב. המקרה המצער של חילזון הצלחית והחומרים הרעילים

קראו את הסיפור הבא והשיבו על השאלות.

זוכרים את חילזון הצלחית שמצאתם בחוף הסלעי? אז להזכיר לכם, הצלחית נמצאת חזק לסלעים עד כי קשה מאוד לנתק אותה מהם. היא נמצאת בצורת רגל שרירית וחזקה, כך שגלי הים אינם מנתקים אותה ממקומה. הצלחית נעה על גבי הסלעים בצורת הרגל, ומחפשת אצות שאותן היא מגרדת מהסלע. כשהיא מסיימת לאכול היא חוזרת למקומה הקבוע לסלע - כן, היא שבה "הביתה"! אך מה קורה אם ה"בית" הזדהם? מה יכול לגרום לזיהום של סלעים? מפעלי תעשייה מזרימים פסולת רעילה ומסוכנת אל הנהלים, הזורמים אל הים ומגיעים גם לביתה של הצלחית. בין החומרים האלה גם מתכות שונות הגורמות לנזקים בגופה הרך של הצלחית. אט אט מאבדת הצלחית את היכולת שלה להימצא לסלעים, והיא ניתקת מפניהם בקלות. צלחית שניתקה ממקומה נסחפת אל הים, מתהפכת ממקום לאקום, ואהר מאוד נטרפתו מי יציל את הצלחית?

ראו קליין

שאלות

1. כיצד מסוגלת הצלחית להתמודד עם גלי הים הנשברים על הסלעים?
2. מה עלול לקרות לצלחית בחוף ים מזוהם?
3. הציעו דרכי פעולה כדי למנוע מקרים כאלה בעתיד.
4. היזכרו במה שלמדתם בפרק שעבר על דיירי החוף. אילו בעלי-חיים נוספים עלולים להיפגע כתוצאה מזיהום החוף?

מה עומד להתרחש בחוף שלנו?

זה הזמן לפענח את הכתוב בפתק השני שמצאתם בבקבוק על חוף הים (פרק א' עמוד 15). השתמשו שוב באותו צופן שבו השתמשתם לפענוח הפתק הראשון בכדי לפענח את הכתוב בפתק זה:

מנשזא וואסדהזא תם ובשדזסכנ וכשזרכנ תזג וזטמי

מגסזא נשכסו גטכצו

אם פענחתם נכון את הפתק, הרי שיש לפניכם משימה רצינית. עליכם להבין מה בדיוק היא אומרת ומהי המשמעות שיש לה ביחס לסביבה החופית וביחס לסביבה הימית. יפה, פענחתם נכון, כל הכבוד! עומדים לבנות **מרינה** (מעגנה של סירות) חדשה בחיפה.

- את המרינה רוצים לבנות באזור **חוף בת גלים**, סמוך לרכס ראש הכרמל.
- כיצד יכולה החלטה כזו להשפיע על סביבת הים וחופו?
 - מדוע הארגונים הירוקים, הדואגים לאיכות הסביבה, מתנגדים כל כך לבניית מרינה חדשה?

לפני שנדון בכך, בואו נברר מה זאת בכלל מרינה.

מודל של המרינה המתוכננת להיבנות בחיפה

לא ניתן לחוף להיות בר חלוף!

משימה: חוויות ביקור במרינה

1. האם ביקרתם פעם עם המשפחה שלכם במרינה בארץ או בעולם?
רשמו חוויות מביקור זה.

2. חפשו במקורות מידע שונים את הערך "מרינה" וכתבו מה התפקיד שלה. תוכלו להיעזר באינטרנט. השתמשו במנוע החיפוש הנקרא "גוגל" שכתובתו: <http://www.google.co.il>. אם אתם מתקשים בחיפוש, בקשו עזרה מאח או מאחות גדולים וגם את עזרת ההורים.
● כתבו אילו מרינות קיימות כבר לאורך חופי הארץ?

3. חפשו באינטרנט את הערך "מרינת הרצליה". כתבו מהן הפעילויות השונות הנעשות בה.

4. לאור כל זאת, מה לדעתכם, יכולים להיות החסרונות או היתרונות בבניית מרינה חדשה?

המרינה בהרצליה,
צילום: טוביה דרסלר

מרינה חדשה - האומנם?

משימה: חושבים בכובד חוף

1. התחלקו לשבע קבוצות. כל קבוצה תייצג את אחד מבעלי העניין הבאים: יזמים ומשקיעים, עיריית חיפה, ארגונים ירוקים, חוקרים ומדענים, תושבי העיר, גולשים, נציגי הדורות הבאים. בחרו שלושה תלמידים מהכיתה שיהיו שופטים, וינהלו דיון בנושא **"בעד או נגד בניית מרינה חדשה בחיפה"**.

2. כל קבוצה תקרא את המידע המתאים בקטע המידע **"טענות הצדדים"** המתייחס לטענות של כל בעלי העניין הקשורים לבעיה. כדי לחזק את העמדה של הקבוצה מומלץ לחפש ברשת האינטרנט מידע נוסף בנושא, למשל, באתרים של המשרד להגנת הסביבה ושל רשות הטבע והגנים.

3. ערכו דיון כיתתי בנושא: מה עלול לקרות אם יקימו מרינה בחיפה? כל קבוצה תציג את העמדה שלה ותנסה לשכנע את חברי הכיתה שטענותיה צודקות.

4. השופטים יסכמו את היתרונות ואת החסרונות שיש לבניית מרינה בחיפה.

5. השוו בין רשימת היתרונות והחסרונות והגיעו להחלטה: בעד או נגד ההחלטה להקים מרינה חדשה.
 א. הסבירו את הצבעתכם.
 ב. איזה טיעון מהטיעונים שהשמיעו הצדדים שכנע אתכם במיוחד?

אני "אחזיק סנפירים"
 שתתקבל החלטה
 נכונה

המרינה בהרצליה, צילום: טוביה דרסלר

לא ניתן לחוף להיות בר חלוף!

- **יזמים ומשקיעים.** אם נבנה מרינה, ניצור מקומות עגינה לספינות רבות. המרינה תמשוך אליה תיירים ומבקרים רבים. ניצור מקומות בילוי וכיף לתושבי העיר וסביבתה. נבנה דירות מגורים ונופש.
- **עיריית חיפה.** אם ייבנו מרינה, ניצור מקומות עבודה נוספים לתושבי העיר. המרינה תמשוך מבקרים ותיירים רבים ותכניס כסף רב לקופת העירייה. נאפשר גישה לחוף לנכים ולזקנים.
- **ארגונים ירוקים.** אם תיבנו מרינה, אתם תייבשו את הים כדי לבנות שוברי גלים. תעצרו את זרימת החול הטבעית, ותגרמו למצוקי הכורכר להתמוטט. לא יישאר כמעט חוף טבעי לתושבים! אפשר להקים מרינות במקומות ששם הנזק לחוף יהיה קטן בהרבה, למשל, סמוך לנמלים קיימים.
- **חוקרים ומדענים.** אם תיבנו מרינה, אתם תפגעו בסביבת חיים ייחודית שבה חיים מינים רבים של בעלי-חיים ימיים וצמחים. מינים אלה ייכחדו ולא נוכל לראותם יותר.
- **תושבי העיר.** אם ייבנו מרינה, אז... הבניינים הגבוהים ומרכזי הקניות יסתירו לנו את מרחבי הים, ולא יהיה לנו ולילדינו היכן להתרחק בקיץ והיכן לנפוש.
- **גולשים.** אל תסגרו לנו את החוף. לא נוכל לגלוש על הגלים. באיזו זכות אתם רוצים לגזול מאתנו את החוף?
- **נציגי הדורות הבאים.** מישהו חושב בכלל על הדורות הבאים? מה הם יזכו לראות כילדים? האם לא מגיע גם להם ליהנות מחופים פתוחים ומהנוף של הים הכחול?

שומרים על הים וחופו

למדנו על חוף הים ועל דייריו הסרטנים
החלזונות, הצדפות ורבים אחרים
למדנו שיש גאות ויש שפל
יש חוף נקי וגם חוף עם זבל
החוף הוא מקום של כף ובלוי
רק אם שומרים עליו ללא דיחוי
אפשר לבנות בחוף ולפתח
אך התחשבות בסביבה היא המפתח

עיפרון ומכחול: זהב וכחול

פינת היצירה

חברו סיפור קצר המתאר מה
חושב ומרגיש אחד
מבעלי-החיים הימיים
שהכרתם בסיור בחוף על
הקמת מרינה בחוף. הוסיפו
לחיבור ציור מתאים, אם
תרצו.

**זכרו את הקוד האישי להתנהגות ואותו
העבירו הלאה במסירות. שננו אותו
מהתחלה לסוף, מהסוף להתחלה ולעולם
אל תשכחו: חוף מעשה במחשבה תחילה!**

האם אנו מוכנים לייבש את הים
בשביל בתי קולנוע וחנויות
מפוארות? האם נרשה להסתיר את
נוף הים באמצעות בנייה של
בניינים גבוהים? האם נאפשר
לקבוצה קטנה של אנשים להתעשר
על חשבון החוף הטבעי השייך
לכולנו? האם נסכים שהחוף
יעלם? לא אנחנו!

מי רוצה קניונים,
חנוונים גדולים
ובתי קולנוע לאורך
החוף? לא אנחנו!

משימה: הולכים על חוף נקי

1. הכינו כרזות ובהן סיסמאות מקוריות הקוראות לשמירה על הים וחופו.
2. תלו את הכרזות בפינת "הים וחופו" שבכיתה.
3. בחרו בכיתה את הסיסמאות המעניינות ביותר.
4. שלחו את הסיסמאות לאגף "ים וחופים" במשרד להגנת הסביבה. לצורך כך בקרו באתר שכתובתו <http://sababa.sviva.gov.il/beaches>. הקישו על הערך "שומרים על החופים", ואחר כך על הערך "יזמים צעירים".

מה עם כל היצורים החיים בחוף?
מה עם החולוק, הבלוטונים
והצלחית? מה עם חלזונות החד-שן,
שושנות הים האדומות והסלענים?
מה עם צבי הים המטילים ביצים
בחוף? מי ישמור על כל אלה
שיתפתחו ויגדלו ואת החוף יפארו?
אנחנו נשמור!

השאירו לנו פיסה של
חוף. אנחנו רוצים
מקום שאפשר לשחק בו
בחול מול הים הכחול.
ילדי השכונה!

אחרית דבר: למען הדורות הבאים מה כל אחד יכול/צריך לעשות?

- שמרו על ניקיון הים וחופיו. בשום אופן אין להשליך לחול או למים אשפה כגון שקיות, חיתולים חד פעמיים, מכלים, בקבוקים ואריזות. פסולת זו עלולה לנדוד עוד שנים רבות עד שתתפרק באופן טבעי.
- אין להשליך לים בשום אופן שאריות פלסטיק למיניהן. פסולת מסוג זה עלולה להיות קטלנית לצבי הים, לעופות הים או ליונקים ימיים כמו דולפינים ולגרום למותם מחנק.
- בשום אופן אסור לנסוע בכלי רכב על חוף הים במרחק של פחות ממאה מטר מקו המים. מי שעובר על חוק זה מסתכן בשלילת רישיון הנהיגה שלו.
- אל תפגעו בערכי טבע ומורשת.
- אל תבעירו אש בחוף הים, למעט במקומות המאושרים על פי שילוט.

מתוך: אתר המשרד להגנת הסביבה ורשות הטבע והגנים.

הולכים על חוף נקי זאת הארץ שלנו

תוכנית חוף נקי

תוכנית "חוף נקי" פותחה ביוזמת המשרד להגנת הסביבה ובשיתוף רשות הטבע והגנים. התוכנית נועדה לשמור על חופי הים בישראל נקיים מפסולת.

לתוכנית מסייעים גם משרד האוצר ומשרד החינוך. תוכנית "חוף נקי" דורשת מהרשויות המקומיות ליישם את חובתן החוקית ולקחת אחריות על כלל החופים הבלתי מוכרזים הנמצאים בתחום אחריותן, וכן מזמינה את הציבור הרחב ליישם את חובתו המוסרית ולקחת חלק בניקיון חופים אלה ולתרום חלקו בשמירה עליהם ועל דייריהם.

התוכנית שואפת לפתח אחריות עצמאית בקרב הציבור ובקרב הרשויות המקומיות לשמירה על הניקיון **גם לאחר סיומה**, לאורך שנים ולהעביר את שרביט השמירה על ניקיון החופים לרשויות המקומיות באופן רשמי בתום פעילותה.

פרטים נוספים על פעילות תוכנית "חוף נקי" ניתן לקבל באתר האינטרנט של המשרד להגנת הסביבה: www.sviva.gov.il

לא ניתן לחורף

להיות בר חלוף!

קוד התנהגות אישי: אני לסביבה והיא לי "גבול האכפת לי"

לפעמים אנחנו מתנדבים לקחת אחריות על דברים גם אם "אנו לא אשמים" או אם "זה לא קשור אלינו בכלל!" בדרך כלל אנחנו מתנדבים לפעול בתוך סביבה שאנחנו אוהבים והיא יקרה לנו מאוד. מהו הגבול של אותה סביבה יקרה? היכן היא מתחילה והיכן היא נגמרת? בדלת הבית שלנו? בחצר, בשכונה, בעיר? ואולי הגבול הוא בתוך הראש (או הלב) שלנו: "גבול האכפת לי".

לא צריך להלביש אותנו במדים כדי שנגן על "גבול האכפת לי". אף אחד לא צריך לתת לנו תעודה כדי שנאסוף לכלוך שמפריע לנו, או כדי שנדווח על מישהו שמזהם את הרחוב שלנו, את הקרקע או את האוויר שאנחנו נושמים.

נוכל להרחיב את "גבול האכפת לי" אם נאמץ קוד התנהגות אישי: "אני לסביבה והיא לי".

כאשר נצליח להרחיב את "גבול האכפת לי" שלנו ושל כל האנשים בקהילה שלנו, תהפוך הסביבה לערך שכולנו משתדלים לשמור עליו, בדיוק כמו שאנחנו משתדלים לשמור על הבריאות שלנו.

הולכים על חוף נקי זאת הארץ שלנו

— |

— |

